№ 57 — ՓԱՍԱՆ ԵՒ ԻՆՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

Տարեկան գինն է 10 ռուբլի։
Վեց ամսուանը՝ 5 ռ., երեք ամսուանը՝ 3 ռ., ամիսը 1 ռ.։
Առանձին համարներով իւրաքանչիւրը 5 կոպէկ։

Խմբագրատունը բաց է ամեն օր բացի կիւրակէ եւ տօն օրերից առաւօտեան 11—2 ժամը կէսօրից յետ։

Օտարաքաղաքացիք դիմում են ուղղակի խմբագրութեան հետեւեալ հասցէով.— Въ редакцію газеты «Мегу Айастани», въ Тифлисѣ, или Redaction de «Meghou Haïastani», à Tiflis. (Caucase).

ՄԵՂՈՒ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ

ԿԻՒՐԱԿԷ 2 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ 1886

Խմբագրութեանս ուղղած թէ յօդուածները եւ թէ նամակները պէտք է պարզ գրուած լինին որպէս զի ստորագրութեամբ եւ հասցէով՝ խմբագրութիւնը կարող է փոխոխել, ուղղել եւ կրճատել յօդուածները։ Խմբագրութիւնը իւր վերայ չէ առնում յետ ուղարկել յօդուածները եւ պահում է երկու ամիս մինչեւ ցպահանջ։

Յայտարարութիւնների համար վճարում են ամեն մի բառին 2 կոպ, Յայտարարութիւններ ընդունվում են հայերէն եւ օտար լեզուներով։ Յայտարարութիւններ ընդունվում են միմիայն պ. Շահվերդեանի պավիլիօնում։

ԹԻՖԼԻՍԻ ՔԱՂԱՔԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆԸ այսու յայտարարում է ի գիտութիւն ընդհանրութեան, որ ներկայ 1886-ին, նոյեմբերի 9-ին առաւօտը 9-ը ժամին, քաղաքային Խորհրդի դահլիճում տեղի կունենայ 1887—1890-ը չորս տարուայ համար քաղաքային Խորհրդի անդամների ընտրութիւնն — առաջին կարգի ընտրողների համար։

3—1

Խմբագրութիւնս խնդրում է «Մեղու»-ի այն բաժանորդներին, որոնք դեռ ևս չեն վճարել տարեկան բաժանորդագինը, փութով հասուցանել այն մեզ։ Նոյնը խնդրում է և անցեալ տարուան ապառիկների վերաբերութեամբ։

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ։

Ի 1 նոյեմբերի։
Ներքին Տեսութիւն.
Մանրը լուրեր։
Քաղաքական։ — Քաղաքական լուրեր։
Յայտարարութիւններ։
Բանասիրական, — Պատմութիւն դօկտօրական պրօցէսի։

ԹԻՖԼԻՍ, 1 ՆՈՅԵՄԲԵՐԻ

—

Մի նպատակի ձգտելու և նրան հասնելու համար պէտք է ունենալ տակտ և անփոփոխ ընթացք դէպի այդ նպատակը։ Պատ ի պատ և հակասական միջոցներն և ընթացքն ոչ միայն չեն հասցնում նպատակին, այլ և ձգաձգում են նրան։ Այս հաստատուն և տակտով գործունէութիւնն է անգամ չէ անցկացել մեր մտքովը, թող թէ գրած լինենք։ Պետերբուրգը չէ եղել մինչև անգամ նիւթ, առարկայ մեր խօսակցութեան, թող թէ որոշած լինենք մենք այդ հիւանդութիւնը։ Վերագրելն մեզ մտացածին սեպտիքական էնդօմէարիա է կատարեալ զրպարտութիւն, որով վատահ է եղել հեղինակն ճառի խաբել իւր ունկնդիր ժողովրդեան։ Եթէ այդ տեսակ վարքն ու բարքը, այն է՝ խաբեբայութիւնը և զրպարտութիւնը պատիւ կարող է բերել բժշկին, թող դորանով բացարձակ, համարձակ հպարտանայ բժիշկ՝ (лекарь), Բարայեվը։ Մեր խօսակցութեան և քննութեան առարկան եղել է հոսպրոյի դկընի—ծննդական էնդօմէթրիոն։ Այդ հիւանդութիւնը մենք արդարև որոշել ենք և դրել մեր թաղման համար տուած վկայականում։ Այժմ ամեն թէ շատ և թէ փոքր հասկացող բժիշկ համոզուած է ամենին, որ տիկին Սուրգունովը ունեցել է անհերքելի հասարակ էնդօմէտրիտ և միմիայն տղէտ և իմաստակ բժիշկն կարող է չի համաձայնիլ այդ ճշմարտութեան հետ։

Մենք պարզաբանել ենք մանն տիկին Սուրգունովի արեան վարակմունքից պալարից ախտի թուլոմով, որ ղինի հասարակ էնդօմէտրիտի բազմանալով չափազանց, տուել է հիւանդութեան ասպիկ սրընթաց չարժումն, որոյ հետևանքն եղել է մանն անճողոպրելի։ Իսկ եթէ Բարայեվը, որպէս յայտնի երեւում է, չէ իմանում, որ թոքախտութիւնն է վարակիչ հիւանդութիւն, դա մի աննշան տգիտութիւն է, որով և վատահ կարող է նա պարծենալ, որքան և կամի։ Միմիայն եթէ Բարայեվը «ֆէյսոլենկոմէն իւրով կամեցել է և կամենում է ժողովրդեան մէջ աղմուկ և խռովութիւն բարձրացնել, որ դորանով ձեռք այս կամ այն իւրեան անհաճոյ անձին, այդ ոչ թէ միայն անկարելի է, այլ և չափազանց տեսիլ և նախատելի։

Տիկին Սուրգունովի այցելութեան ժամանակ, տեսանելով, որ նա անփրկելի է, այսօր կամ վաղն վճռակուած է նրան աւանդել իւր հողին, մենք անկեղծաբար յայտնել ենք հօրն և այն բոլորովին առանձնակի, որ նորա դստեր մանն անճողոպրելի է և այս մասին հիւանդի այլ ընտանիքների հետ չենք խօսել և ոչինչ։ Ամենևին չունինք ասած հիւանդի ընտանիքներին, թէ պատճառն մահուան են Ղօրալեվիչն և Անանովն ըստ իւրեանց անուղիղ ախտաճանաչութեան և անկանոն խնամատարութեան։ Այս մեր խօսքերի կատարեալ ստուգութիւնն հաստատուած է նուիրեան վերաբերութեամբ, բայց երբ նորա հետևանքները հակառակ են վկայում և մեզ համոզում են նորա վնասակարութեան մասին, թո՛ղ և ընթերցողք մեր զրուածոց վերայ նայեն իբրև մեր խորին համոզման, նոյնպես աղքի բարին պաշտպանելու ցանկութեան հետևանքի վերայ։

Մենք կարող էինք չ'օբրանալ պ. Արծրունու ցանկութիւնը Հայ ազգին ծառայութիւն անելու, այնպես համոզված ենք, որ ոչ մի ազգի անգամ իւր ազգին վատութիւն չէ ցանկանում. ով կ'ուզի իւր աչքը հանել, եթէ խելագար չէ. բայց ընկերին այդ բարի ցանկութեան իրագործելու միջոցներուն է, որոնց ընտրութեան մէջ սխալվելով շատ անգամ մարդիկ յօնքը շինելու փոխարէն աչքն էլ հանում են։ Այսպէս յամառ պատահում է պ. Արծրունուն, որ ոչ միայն իւր և մեր իբրև անհատի աչքն է հանում այլ ըստ մեր խորին համոզման ազգի կամ որևէ հասարակութեան աչքն է հանում իւր անհետևողականութեամբ. ուստի և իւրաքանչիւրը հրապարակախօսի վերայ պարտք է դնում ակամայ հանդէս գալու նորա դէմ և այս նորա կարծիքով այլոց նիւթ տալէն, բայց չէ մոռանում թէ այդ այլոց որքան հոգսերի և ցաւերի առիթ է լինում այլոց, որոնք գիտեն կշռել անհուն վնասներն նորա խաղերի։

Երբեմն պ. Դ. Արծրունին տաճկահայերի դատը պաշտպանելու համար ոճն Սալլի վիճնայում նըպաստներ ուղարկեց հաւաքելով այն Հայերից։ Այժ պ. Սալլը (հրէա է, թէ գերմանացի չը գիտենք) իւր մասնաւոր լրագրում յանձնառու էր եղել տաճկահայերի խնդիրը պաշտպանելու։ Պ. Գ. Արծրունու ցանկութիւնը բարի էր թէև միջոցն աննպատակ. բայց ի՞նչ օգուտ, որ նոյն պ. Գ. Արծրունին մի օր էլ իւր «Մշակի» մէջ հրատարակեց, որ տաճկահայաստանի բոլոր Հայ գիւղերում գաղտնի ապստամբական ընկերութիւնք են կազմված։ Սալլի լրագիրն, իբրև աննշան մի հրատարակութիւն ոչ եւրօպայի հասարակաց կարծեաց և ոչէլ արքունեաց վերայ ազդեցութիւն ունեցաւ, մինչդեռ «Մշակի» յօդուածն առիթ տուեց տաճկական կառավարութեան վանայ նահանգը ղօրքերով լցնելու և խեղճ անմեղ Հայ գիւղացիներն աւելի ևս ճնշելու ի շնորհս «Մշակի» բարի ցանկութեան նոյա համար և նրանց հարիւրներով [illegible] ռութեան Հայաբնակ գաղթելու առիթ եղաւ։

Ասենք, որ ըստ մեզ ճշմարիտ, բայց ըստ «Մշակի» օգտաւէտ է, ինքնաքննող և ինքնամարակող ուղղութեան մի ամբողջ ազգ հարուածելը, Հայհոյելը, զրպարտելն, ինչպէս արել էր պ. Դ. Ա. իւր «Բարեկամ էքսպրէսնիյ գազետ ազգեր» յօդուածում Հայերի վերաբերութեամբ։

Ախալթխի հայկական ընթացքը «Մշակի» է. որ միշտ շարժում է այլ հրապարակախօսների արդար զայրոյթն և առիթ տալիս միշտ վիճաբանութեան, որովհետև նոքա իրաւունք էլ չ'ունին լռելու, երբ անհնարին ընդհանուրին վնասակար նորա ընթացքն։ Այժ թէ «Մշակի» փոփոխամիտ, հակասական անհեթեթ հայեցուածքները նշանաւոր խնդիրներում ինչպիսի են եկեղեցւոյ նշանակութեան, ազգութեան, մայրենի լեզուի և այլն և այլն, որքան վնասակար են մանաւանդ ընդարգացած և հաստատուն համոզմունքի և հայեցուածքի տէր չ'եղող ժողովրդի մէջ, որպիսին մերն է, պարզ է ամեն հակացողի համար։ Նա խեղճ Հայ ընթերցողի գլխում կազմում է խառն, բաբելոնեան խառնակութիւն, ուր ոչինչ պարզ չէ նորա համար։ Նա, «Մշակը» ցանում է իւր ընթերցող հասարակութեան մեաւոր անդաստանում ցորնի հետ և որոմն առատութեամբ, որ խեղդում է աճող ցորէնն էւ [illegible] որ տալիս է Հայ մամուլին խօսել յանձնապ «Մշակի» դէմ ի յաւելուածոյ սրտի և ոչ կրքից։

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

«Մշակն» իւր 116 համարում վերջապէս վերջացրեց իւր «Մ ե ր լ ր ա գ ի ր ն ե ր» նեղնիմեղնիմները—

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԴՕԿՏՕՐԱԿԱՆ ՊՐՕՑԷՍԻ

(Շարունակութիւն *)

Մտանենք այժմ քննութիւն ճառին բժիշկ (лекарь) Բարայեվի, որ հաստատապէս, հաւատացնելով իւր ունկնդիրներին, ասում է՝

1. «Պանպարեանցն և Մկրտչեանցն որոշել են տիկին Սուրգունովի մօտ սեպտիքական էնդօմէարիա, որով պարզաբանելով նորա մահը, հաւատացրել են հանդուգնելոյն չրջապատողներին, որ մահուան պատճառն եղել է անստոյգ ախտաճանաչութիւնն և անստոյգ խնամատարութիւնն հիւանդի, որովհետև նախկին բժիշկները Ղօրալեվիչն և Անանովն եղել են պատճառ մահուան»։

Մենք արդէն բաւիցս անդամ կրկնել ենք, այժմ ևս կրկնում ենք և երևի յետոյ ևս հարկաւորութիւն կը լինի ակամայ կրկնել, որ ոչ մեծ. Մկրտչեանցն և ոչ ևս ոչ մի ժամանակ չենք որոշել սեպտիքական էնդօմէթրիոն։ Բաւն սեպտիքական մին

*) Տես «Մեղու» № 56.

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀԱՅ ԺՈՂՈՎՐԴԻ ՀԱՄԱՐ

(ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՀԻՄՆԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆԸ)

Հայաստանի Հանրապետության հիմնադրումը հայ ժողովրդի համար ազգային մեծագույն նվաճումներից մեկն է, որ ձեռք է բերվել հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի երկարատև ընթացքում։ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատկապես նշանավոր է 1917 թ. Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո ընկած ժամանակաշրջանը, երբ հայ ժողովուրդը, օգտվելով ռուսական բռնապետության տապալումից, ձեռնամուխ եղավ իր ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացմանը։

Ռուսական բռնապետության տապալումից հետո Անդրկովկասում ստեղծված քաղաքական իրավիճակում հայ ժողովրդի ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում մեծ դեր խաղաց Անդրկովկասյան սեյմը, որը 1917 թ. նոյեմբերի 15-ին հռչակեց Անդրկովկասի ինքնավար դաշնային հանրապետության ստեղծումը։ Սակայն Անդրկովկասյան սեյմի ստեղծած դաշնային հանրապետությունը կյանքի չկոչված մնաց, քանի որ Անդրկովկասի ժողովուրդների ազգային ինքնորոշման հարցում տարբեր դիրքորոշումներ ունեցող ուժերի միջև սրված պայքարի պայմաններում Անդրկովկասյան սեյմը 1918 թ. մայիսի 26-ին որոշեց լուծարել Անդրկովկասյան դաշնային հանրապետությունը։

Անդրկովկասյան սեյմի լուծարումից հետո Անդրկովկասի ժողովուրդների ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում մեծ դեր խաղաց Անդրկովկասի Ազգային խորհուրդը, որը 1918 թ. մայիսի 26-ին հռչակեց Վրաստանի անկախ հանրապետության ստեղծումը։ Նույն օրը հռչակվեց նաև Հայաստանի Հանրապետության ստեղծումը։

Հայաստանի Հանրապետության հռչակումը հայ ժողովրդի համար ազգային մեծագույն նվաճումներից մեկն էր, որ ձեռք էր բերվել հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի երկարատև ընթացքում։ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատկապես նշանավոր է 1917 թ. Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո ընկած ժամանակաշրջանը, երբ հայ ժողովուրդը, օգտվելով ռուսական բռնապետության տապալումից, ձեռնամուխ եղավ իր ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացմանը։

Ռուսական բռնապետության տապալումից հետո Անդրկովկասում ստեղծված քաղաքական իրավիճակում հայ ժողովրդի ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում մեծ դեր խաղաց Անդրկովկասյան սեյմը, որը 1917 թ. նոյեմբերի 15-ին հռչակեց Անդրկովկասի ինքնավար դաշնային հանրապետության ստեղծումը։ Սակայն Անդրկովկասյան սեյմի ստեղծած դաշնային հանրապետությունը կյանքի չկոչված մնաց, քանի որ Անդրկովկասի ժողովուրդների ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում տարբեր դիրքորոշումներ ունեցող ուժերի միջև սրված պայքարի պայմաններում Անդրկովկասյան սեյմը 1918 թ. մայիսի 26-ին որոշեց լուծարել Անդրկովկասյան դաշնային հանրապետությունը։

Անդրկովկասյան սեյմի լուծարումից հետո Անդրկովկասի ժողովուրդների ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում մեծ դեր խաղաց Անդրկովկասի Ազգային խորհուրդը, որը 1918 թ. մայիսի 26-ին հռչակեց Վրաստանի անկախ հանրապետության ստեղծումը։ Նույն օրը հռչակվեց նաև Հայաստանի Հանրապետության ստեղծումը։

Հայաստանի Հանրապետության հռչակումը հայ ժողովրդի համար ազգային մեծագույն նվաճումներից մեկն էր, որ ձեռք էր բերվել հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի երկարատև ընթացքում։ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատկապես նշանավոր է 1917 թ. Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո ընկած ժամանակաշրջանը, երբ հայ ժողովուրդը, օգտվելով ռուսական բռնապետության տապալումից, ձեռնամուխ եղավ իր ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացմանը։

Ռուսական բռնապետության տապալումից հետո Անդրկովկասում ստեղծված քաղաքական իրավիճակում հայ ժողովրդի ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում մեծ դեր խաղաց Անդրկովկասյան սեյմը, որը 1917 թ. նոյեմբերի 15-ին հռչակեց Անդրկովկասի ինքնավար դաշնային հանրապետության ստեղծումը։ Սակայն Անդրկովկասյան սեյմի ստեղծած դաշնային հանրապետությունը կյանքի չկոչված մնաց, քանի որ Անդրկովկասի ժողովուրդների ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում տարբեր դիրքորոշումներ ունեցող ուժերի միջև սրված պայքարի պայմաններում Անդրկովկասյան սեյմը 1918 թ. մայիսի 26-ին որոշեց լուծարել Անդրկովկասյան դաշնային հանրապետությունը։

Անդրկովկասյան սեյմի լուծարումից հետո Անդրկովկասի ժողովուրդների ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում մեծ դեր խաղաց Անդրկովկասի Ազգային խորհուրդը, որը 1918 թ. մայիսի 26-ին հռչակեց Վրաստանի անկախ հանրապետության ստեղծումը։ Նույն օրը հռչակվեց նաև Հայաստանի Հանրապետության ստեղծումը։

Հայաստանի Հանրապետության հռչակումը հայ ժողովրդի համար ազգային մեծագույն նվաճումներից մեկն էր, որ ձեռք էր բերվել հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի երկարատև ընթացքում։ Հայ ժողովրդի ազատագրական պայքարի պատմության մեջ հատկապես նշանավոր է 1917 թ. Փետրվարյան հեղափոխությունից հետո ընկած ժամանակաշրջանը, երբ հայ ժողովուրդը, օգտվելով ռուսական բռնապետության տապալումից, ձեռնամուխ եղավ իր ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացմանը։

Ռուսական բռնապետության տապալումից հետո Անդրկովկասում ստեղծված քաղաքական իրավիճակում հայ ժողովրդի ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում մեծ դեր խաղաց Անդրկովկասյան սեյմը, որը 1917 թ. նոյեմբերի 15-ին հռչակեց Անդրկովկասի ինքնավար դաշնային հանրապետության ստեղծումը։ Սակայն Անդրկովկասյան սեյմի ստեղծած դաշնային հանրապետությունը կյանքի չկոչված մնաց, քանի որ Անդրկովկասի ժողովուրդների ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում տարբեր դիրքորոշումներ ունեցող ուժերի միջև սրված պայքարի պայմաններում Անդրկովկասյան սեյմը 1918 թ. մայիսի 26-ին որոշեց լուծարել Անդրկովկասյան դաշնային հանրապետությունը։

Անդրկովկասյան սեյմի լուծարումից հետո Անդրկովկասի ժողովուրդների ազգային ինքնորոշման իրավունքի իրականացման հարցում մեծ դեր խաղաց Անդրկովկասի Ազգային խորհուրդը, որը 1918 թ. մայիսի 26-ին հռչակեց Վրաստանի անկախ հանրապետության ստեղծումը։ Նույն օրը հռչակվեց նաև Հայաստանի Հանրապետության ստեղծումը։

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ

ՀԱՅՐԵՆԻՔԻ ՍԻՐՈ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑ

Ամերիկահայ գրականության մեջ ամենից շատ սիրված թեմաներից մեկը հայրենիքի թեման է։ Ամերիկահայ գրողները, որոնք ծնվել են հայրենիքում, հաճախ են վերադառնում հայրենիքի հիշողություններին, նրա գեղեցկությանը, նրա ցավերին։ Այդ թեմայով գրված շատ գործեր ունեն խորը զգացմունքային ներգործություն։ Հայրենիքի սերը, կարոտը, ցավը արտահայտվում են տարբեր ձևերով։ Ոմանք գրում են հայրենիքի բնության մասին, ոմանք՝ հայրենիքի մարդկանց, ոմանք՝ հայրենիքի պատմության։ Բայց բոլորի մեջ էլ զգացվում է անկեղծ սեր դեպի հայրենի երկիրը։

Ամերիկահայ գրականության մեջ հայրենիքի թեմայով գրված գործերի մեծ մասը ստեղծվել է 1915 թվականի եղեռնից հետո։ Եղեռնը ցնցեց ամբողջ աշխարհը, և ամերիկահայ գրողները ևս իրենց ձայնը բարձրացրին՝ պատմելու համար հայ ժողովրդի կրած անլսելի տանջանքների մասին։ Բայց այդ գործերի մեջ կան նաև այնպիսիները, որոնք գրվել են եղեռնից շատ տարիներ հետո, երբ հեղինակները հեռացել էին հայրենիքից և ապրում էին Ամերիկայում։ Այդ գործերում հայրենիքի կարոտը ավելի խորն է և ավելի ցավագին։

Ամերիկահայ գրականության մեջ հայրենիքի թեմայով գրված գործերի մեծ մասը ստեղծվել է 1915 թվականի եղեռնից հետո։ Եղեռնը ցնցեց ամբողջ աշխարհը, և ամերիկահայ գրողները ևս իրենց ձայնը բարձրացրին՝ պատմելու համար հայ ժողովրդի կրած անլսելի տանջանքների մասին։ Բայց այդ գործերի մեջ կան նաև այնպիսիները, որոնք գրվել են եղեռնից շատ տարիներ հետո, երբ հեղինակները հեռացել էին հայրենիքից և ապրում էին Ամերիկայում։ Այդ գործերում հայրենիքի կարոտը ավելի խորն է և ավելի ցավագին։

* * *

Ֆ. Թոմասյանի «Հայրենի երկիր» գրքույկում մի քանի հոդվածներ կան, որոնք գրված են հայրենիքի կարոտով։ Հեղինակը գրում է հայրենի գյուղի, քաղաքի, ընկերների մասին։ Նրա հոդվածները պարզ են, անկեղծ, և կարդալիս զգում ես, որ հեղինակը սիրում է իր հայրենի երկիրը։

* * *

"Նոր Բր." լրագրում Հ. Ալեքսանյանը մի ուրիշ տեսակետից է նայում հայրենիքի կարոտին։ Նա գրում է, որ հայրենիքի կարոտը ոչ միայն տխրություն է, այլև ուժ, որը կարող է օգնել հայրենիքին։ Նա կոչ է անում ամերիկահայերին՝ չմոռանալ հայրենիքը, այլ աշխատել նրա համար։

* * *

"Ազատ Խոսք" թերթում Ա. Ս. Ալեքսանյանը գրում է հայրենիքի մասին իր հուշերի մասին։ Նա գրում է, որ հայրենիքի կարոտը ամենից շատ զգացվում է գարնանը, երբ բնությունը արթնանում է, և հիշում է իր մանկության տարիները։

* * *

Ամերիկահայ գրականության մեջ հայրենիքի թեման ունի մեծ նշանակություն։ Այդ գործերը պահպանում են հայրենիքի հիշողությունը, նրա սերը սերնդից սերունդ են փոխանցում։ Եվ քանի դեռ կան մարդիկ, որոնք հիշում են իրենց հայրենի երկիրը, այդ գործերը կապրեն և կսիրվեն։

* * *

Ամերիկահայ գրականության մեջ հայրենիքի թեմայով գրված գործերի մեծ մասը ստեղծվել է 1915 թվականի եղեռնից հետո։ Եղեռնը ցնցեց ամբողջ աշխարհը, և ամերիկահայ գրողները ևս իրենց ձայնը բարձրացրին՝ պատմելու համար հայ ժողովրդի կրած անլսելի տանջանքների մասին։ Բայց այդ գործերի մեջ կան նաև այնպիսիները, որոնք գրվել են եղեռնից շատ տարիներ հետո, երբ հեղինակները հեռացել էին հայրենիքից և ապրում էին Ամերիկայում։ Այդ գործերում հայրենիքի կարոտը ավելի խորն է և ավելի ցավագին

րիայի էական շահերն էլ սպիտակում են նրան պահպանել մաերիմ յարաբերութիւն Գերմանիայի հետ: Երկուութիւնը, որ Աւստրիան ստիպված էր ընդունել իւր պետութեան երկու մասերի մէջ վերջնական խաղաղութիւն հաստատելու համար, օրհասական նշանակութիւն ունեցաւ նորա ոյժի, եթէ ոչ նոյն իսկ նորա գոյութեան համար: Աւստրիան ներկայացնում է միմեանց թշնամի պետութեանց խառնուրդ, որ պահպանվում է գերմանական սարբի ազդեցիկ դրութեամբ: Եթէ գերմանացիք զրկվին տիրապետող դիրքից—Աւստրիայի վերջն էլ կը հասնի: Այս տիրապետութիւնը պահպանելու համար Աւստրիան ստիպված է գերմանիայի հետ պաշտպան նողական և յարձակողական դաշնակցութիւն պահպանել: Յիրաւի դաշնակցութիւնը Գերմանիայի հետ Աւստրիայի համար կեանքի խնդիր է և չը նայելով, որ Ռուսաստանի ճնշումն իշխան Բիսմարկի քաղաքականութեան վերայ ի վնաս Աւստրիայի շահերին է և աւանդութեանց, բայց վերջինս այլ ելք չունի:

Երեք դաշնակից կայսերութիւններից Ռուսաստանն ամենից սակաւ կարիք ունի այդ դաշնակցութեան հաստատութեան մասին հոգալու: Այստեղից հզրակացնել կարելի է, որ նա իսկապէս որոշ ասպնջականով իրերի վիճակի տէրն է ու ղեկավարը: Չէ կարելի տարակուսել, որ կան շահեր, որոնք Գերմանիան և Աւստրիան չեն զոհել երեք պետութեանց դաշնակցութիւնը պահպանելու համար, միայն այդ շահերն այլ են, քան Բուլղարիայի վիճակի հոգսը: Ջօրեղ ազդեցութիւնը միայն Աւստրիան թոյլ կը տայ Բուլղարիայի միութիւնը Ռուսաստանի հետ, եթէ միևնոյն ժամանակ նրան չեն վարձատրիլ էգէեան ծովի ափերի կատերով: Գերմանիան իւր կողմից չէ կարող հաւանութիւն տալ Ռուսաստանի այնպիսի պահանջներին, որոնց առթիւ Աւստրիան ստիպված պիտի լինի բաժանվելու դաշնակցութիւնից—թէև Գերմանիայի համար միևնոյնն է իսկապես թէ Բուլղարիայում կը հաստատվի ռուսաց խնամակալութիւնը թէ ոչ: Պարզ ասենք, ոչ Գերմանիան և ոչ էլ Աւստրիան Բուլղարիայի անկախութիւնը չեն համարում այնպիսի գործիչ, որոյ համար արժէր պատերազմ սկսել: Որևէ ձևով Ռուսաց ազդեցութիւնը Բուլղարիայում կը հաստատվի: Հաւանական է, որ այս նպատակին կը հասնին առանց պատերազմի: Իսկ եթէ Բուլղարների դիմադրութիւնը կստիպէ Ռուսաստանին զօրք նոցա երկիր ուղարկել, Գերմանիան և Աւստրիան կը խոնարհին անհրաժեշտութեան առաջ, յուսալով, որ այս տիրապետութիւնը Բուլղարիան բոլորովին Ռուսաստանի հետ միացնելու բնաւորութիւն չի ստանալ: Այսպիսի հանգամանքներում դժուար է կարծել, որ մի որևէ այլ պետութիւն միջամտի լինի գործին Բուլղարիայի համար: Տաճկաստանի համար միակերպ վտանգաւոր է, կը լինի արդեօք Բուլղարիան անկախ, թէ Ռուսաստանին հպատակ պետութիւն: Ոչ Ֆրանսիան և ոչ էլ Իտալիան չունին բաւական առիթ կազմելու եւրոպայի առաջապահ զօրքը Ռուսաց արշաւանքի դէմ: Իսկ Անգլիան բաւական ուժեղ չէ, որ դիմադրէ Ռուսաստանին Բալկանեան թերակղզում եթէ հէնց յանկանար էլ: Եվ կը գայ ժամանակն, երբ Անգլիան ստիպված կը լինի, իւր ապահովութեան համար, պատերազմի Ռուսաստանի դէմ: Նա կ'ընտրէ պատերազմի այլ դաշտ քան Բուլղարիան: Ուստի և մօտիկ ապագայում մենք չենք տեսնում հանգամանքներ, որոնք սպառնում լինէին դրականապէս եւրոպական խաղաղութեան, չը նայելով բոլոր տարածված լուրերին մերձակայ պատերազմի մասին:»

Ռուսաց քաղաքականութեան նպատակի վերաբերութեամբ Բուլղարիայում կիսապաշտօնական «Post» լրագիրն ասում է. «Ռուսաց քաղաքականութիւնը չէ ձգտում տիրապետութեան, չընայելով համաշխարհական լրագիրների անմիտ և հակասական յայտարարութեանց: Այս աչքի առաջ ունենալով կարծես, Ռուսաստանը կարիք չունի յետաձգելու այն, ինչ որ ամենքն էլ նորա սկզբնաւորութեան են համոզում—այն է իրան հաճելի իշխանին նշանակել Բուլղարիայի գահի համար, որին ներկայ բուլղար կառավարութիւնն իսկոյն կ'ընտրէր:

Երբ Տաճկաստանը դիտաւորութիւն չունի տիրապետելու Բուլղարիային, նորա սպասողական դիրքը բացատրելի է միայն նրանով, որ նա ցանկանում է տեսնել Բուլղարիայում իրան հաւատարիմ և անձնատուր վարչութիւն: Այս հանգամանքն, որ գրաւում է մեր ուշադրութիւնը, բացատրում է այն մէջամտութիւնն, որ այժմ ծագել է Ռուսաստանի և երկու բուլղար կառավարիչների մէջ: Այս երկու կառավարիչներն Ստամբուլովն և Մուտկուրովն, որոնք ազգային կուսակցութեան ղեկավարներն ու հաւատարմատարներն են, չեն կարող երկիւղ աւելնալ մինչև իսկ Ռուսաստանի նշանակած իշխանից, ավ էլ լինի սա, քանի որ Բուլղարիայի սահմանադրութիւնն, որ Ռուսաստանի ձեռքից խլվի կառավարութեան ղեկը: Նա ցանկանում է, որ կազմվի կառավարչութիւն, կազմված ցանկովի կուսակիցներից և ժողով, որ կազմված լինէր այսպիսի կառավարչութեան ազդեցութեամբ: Այս նպատակին հասնելից յետ Ռուսաստանը իրան հաճելի կառավարչութեան կը հաղորդի, որ օրինաւոր է իշխանութեան հետ Ռումելիայի միութիւնը: Այսպիսի հանգամանքում Ռուսաստանն առանձնապէս չի հետաքրքրվիլ ապագայ իշխանի անձնաւորութեամբ. ուստի և առանձին դժգոհութիւն ցոյց չի տալ այն դիմադրութեանց մասին, որոնք կարող են լինել այլ պետութեանց կողմից, եթէ իշխան ընտրվելու չլինի նրան յոյժ անձնատուր անձն:

Ուրեմն բոլոր խնդիրը նրանում է, որ խախտէ ներկայ կառավարութիւնը և սրան փոխարինէ այնպիսի կառավարութեամբ, որ լրտորվին անձնատուր լինի Ռուսաց քաղաքականութեան նպատակներին: Յամենայն դէպս իրերի վիճակն այնպիսի է, որ Ռուսաստանը, հաւանական է, որ երկար չի ձգձգիլ գործերն և կը հասնի իւր նպատակին այն միջոցներով, որոնց գործադրութեան սկիզբն արդէն երևում է:»:

ԽՄԲԱԳԻՐ ՊԵՏՐՈՍ ՍԻՄԷՕՆԵԱՆՑ

ՀՐԱՏԱՐԱԿԻՉ Հ. ԷՆՓԻԱՁԵԱՆՑ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

Փ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆԻ ԹՈՒՐՔՄԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

ՖԵՐԴԻՆԱՆԴ ՇՄԻԴԹԻ

Հոմերի Իլիականը. արձակ պատմուած. պատկերազարդ, 1886. գինն է . . . . . 1 ր.

Հոմերի Ոդիսականը. արձակ պատմուած. պատկերազարդ, 1886. գինն է. . . . . 1 ր. 20 կ.

Բենիամին Ֆրանկլին երկրորդ տիպ. 1886. գինն է. .40 կ.

Գէորգ Ուաշինգթօն երկրորդ տիպ. 1885. գինն է . 60 կ.

Ծախվում են՝ «Կենդրոնական գրավաճառանոցում» և հրատարակչի մօտ—Тифлисъ, Сололаки, Нагорная ул. № 24. Филиппу Артемьевичу Вартаньяну.

10—8

ՄԱՐԻԱՄԵԱՆ—ՅՈՎՆԱՆԵԱՆ օրիորդաց ուսումնարանում ԱՇԱԿԵՐՏՈՒՀԻՆԵՐԻ ընդունելութիւնները սկսուած են օգոստոսի 25-ից, երկուշաբթի օրը:

ՄԻ ՀԱՅ ՕՐԻՈՐԴ

Որ արքունական գիմնազիայի ատեստատ և Հայոց ուսումնարանի վկայական ունի

ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ՈՒՆԵՆԱԼ ԴԱՍԵՐ

Հարցնել Ստարօ-Ինստիտուտսկի փողոցում տ. կ. Ռոտինեանցի տանը № 6. Ա. Տէր-Աստուածատուրեան

ՕТКРЫТА ПОДПИСКА

НА 1887 ГОДЪ

НА ЛИТЕРАТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКУЮ ГАЗЕТУ

„НОВОЕ ОБОЗРѢНІЕ“

(IV ГОДЪ ИЗДАНІЯ).

Выходитъ ежедневно, въ Тифлисѣ, подъ редакціей **А. В. Степанова**.
ПОДПИСНАЯ ЦѢНА: за годъ 10 р., за полгода 6 р , за 3 мѣсяца 3 р. 50 к. и за мѣсяцъ 1 р. 50 к.
Подписка принимается и гг. иногородные адресуются: *Тифлисъ, контора редакціи „Новаго Обозрѣнія“, Головинскій проспектъ, домъ № 7*

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՆ

Պ. Մ'ելքայէլ Պետրոսեան ՍԱՓԱՐԵԱՆՑԻ հրատարակած և Տ. ՏԷՐ-ՂՈՒԿԱՍԵԱՆԻ և Տ. ՄՈՒՐԱԴԵԱՆԻ կազմած

ՀԱՆՐԱՀԱՇՈՒԻ (ԱԼԳԵԲՐԱ)

դասագիրքը, որ բաղկացած է 440 երեսներից և ամփոփում է իւր մէջ և խնդիրների հաւաքածուն: Գրքի գինն է 1 ր. 60 կ., վաճառվում է Թիֆլիսում, Միքայէլեան կամուրջի վերայ, պ. Տէր-Ղուկասեանի մանուֆակտուրային խանութում, №№35, 36: Օտարաքաղաքացիները կարող են դիմել այս հասցէով. Въ Тифлисъ, на Михайловскомъ мосту, въ магазинѣ Теръ-Гукасяна—съ передачею Георгію Теръ-Гукасяну. 10—1

ԿԵՆԴՐՈՆԱԿԱՆ ԴՐԱՎԱՃԱՌԱՆՈՑՈՒՄ ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ Է

Տաղաւարեան՝ Բնական պատմութիւն. Հատոր Ա. Կենդանալին Հիւսուածաբանութիւն, և Մարդկային Կազմախօսութիւն ի պէտս ազգային երկրորդական վարժարանաց: Ընտիր և ճոխ տպագրութիւն, բազմաթիւ նրբագիր պատկերներով զարդարած: Գիրքը բաղկացած է 24 քառածալ թերթերից, տիպը մաքուր է, թուղթը ընտիր: Գինն է 4 ր.: Արտաքին քաղաքներից ապստրոնները ճան պարտիսակը պէտք վճարեն մօտաւորապէս 40 կոպէկ: 10—2

ԷՄԻՆ ՏԷՐ-ԳՐԻԳՈՐԵԱՆՑ

ՋՐԿԱՆՔԻ ԶՈՀ

դրաւած 4 գործողութ.

Վաճառում են 80 կոպէկով Տփղիսի գրավաճառանոցները և Երևանում հեղինակը: 10—4

„Աղբիւր“ ամսագրութիւնը տեղափոխուեց Բարեաւանինակաւոր փողոցի վերայ Աղեքսանդրեան այգու հանդէպ. «Кавказъ» և «Тифлисскій Листокъ» լրագիրների խմբագրութիւնների կից բնակարանը № 4:

ДОЗВОЛЕНО ЦЕНЗУРОЮ ТИФЛИСЪ, 1-го Ноября 1886 г. Типограф. М. Рот. и К-о На Гал. проспектѣ Домъ № 41.

Տպարան Մ. Ռոտինեանց և ընկ.